

การพัฒนาโมเดลนักสื่อสารงานวิจัยรุ่นใหม่ในพื้นที่ภาคกลาง The Development of a New Generation Research Communicator Model in the Central Region Area

พัชรา เอี่ยมกิจการ สบายใจ
Phatchara Eamkijkarn Sabaijai

Article History
Receive: July 23, 2021
Revised: May 25, 2022
Accepted: May 26, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโมเดลนักสื่อสารงานวิจัยรุ่นใหม่ในพื้นที่ภาคกลาง โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณาจารย์ จำนวน 4 คน และนิสิตนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 95 คน และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการสัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการพัฒนานักสื่อสารงานวิจัยที่ได้ผ่านการทดสอบประสิทธิภาพมีทั้งสิ้น 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 คือการวิเคราะห์และคัดเลือกหลักสูตร รายวิชา และงานวิจัย ขั้นตอนที่ 2 คือการเติมความรู้และเสริมพลัง ที่มีทั้งการเติมความรู้และเสริมพลังผ่านกิจกรรมรายวิชา และการเติมความรู้และเสริมพลังโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ขั้นตอนที่ 3 คือการทดลองใช้สื่อ ขั้นตอนที่ 4 คือการปรับปรุงสื่อ และขั้นตอนที่ 5 คือการเผยแพร่งานวิจัยสู่สาธารณะที่ทำให้นิสิตนักศึกษารู้สึกภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง และเป็นแรงบันดาลใจในการสื่อสารงานวิจัยต่อไปในอนาคต

คำสำคัญ : นักสื่อสารงานวิจัย ; โมเดล ; การสื่อสารงานวิจัย ; การใช้ประโยชน์งานวิจัย ; ภาคกลาง

ABSTRACT

The objective of this research was aimed to develop a new generation research communicator model in the central region area. Qualitative methodology was employed to collect data using semi-structure interview. The data was collected from 4 lecturers and 95 undergraduate students and analyzed the obtained data. The results of this study revealed that the development process of a new generation communicator that passed the efficiency test consisted of 5 steps: 1) analyzing and selecting related curriculums, courses, and research projects, 2) educating and empowering through the in-class activities and experts lecturing, 3) tryout the media, 4) improving the media, and 5) disseminating the research findings to the public which caused students pride in their works and inspire of the further communication research.

Keywords : Research Communicator ; Model ; Research Communication ; Research Utilization; Central Region

บทนำ

โมเดลการพัฒนาหนังสือสารงานวิจัยรุ่นใหม่ในพื้นที่ภาคกลางเป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยการเผยแพร่งานวิจัยสู่สังคมผ่านนวัตกรรมการพัฒนาหนังสือสารงานวิจัยรุ่นใหม่ในพื้นที่ภาคกลาง ภายใต้การสนับสนุนทุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ที่มีแนวคิดเรื่องการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยในมุมมองด้านการสื่อสาร โดย Kaewthep and Louiyapong (2017) ได้กล่าวถึงงานวิจัยว่าเป็นกิจกรรมทางปัญญาของนักวิชาการที่บรรดาคำศัพท์ที่ใช้ แนวคิดและทฤษฎี วิธีการเก็บวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งการสรุปตีความผลการวิจัยทั้งหมดมักเกินความสามารถในการทำความเข้าใจของคนทั่วไป จึงมักเกิดช่องว่างในการเผยแพร่และนำเสนอผลการวิจัยให้คนทั่วไปเข้าใจ หรือแม้แต่กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยก็ไม่สามารถทราบถึงผลการศึกษาที่ตนเองเป็นผู้ให้ข้อมูล นักนิเทศศาสตร์หรือนักสื่อสารจึงถูกคาดหวังให้ทำหน้าที่เป็น “ตัวสื่อกลาง” ในการเชื่อมต่อว่างระหว่างผลการวิจัยของนักวิชาการกับคนกลุ่มต่างๆ ที่จะได้ใช้ประโยชน์จากงานวิจัยไม่ว่าจะเป็นกลุ่มตัวอย่าง หน่วยงานสนับสนุน ผู้วางนโยบาย และกลุ่มอื่นๆ เนื่องจากนักนิเทศศาสตร์มีเครื่องมือด้านการสื่อสารที่จะทำหน้าที่แปลเนื้อหาวิชาการให้เข้าถึงความเข้าใจของผู้รับสารกลุ่มต่างๆ ได้ โดยนักนิเทศศาสตร์ไม่ใช่จะทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ถ่ายทอดและแพร่กระจายข้อมูลหรือความรู้แก่ผู้รับสารทั่วไปเท่านั้น แต่จะต้องเป็นผู้จัดส่งความรู้แก่ผู้ที่ต้องการหรือจำเป็นใช้ ซึ่งผู้รับสารแต่ละกลุ่มมีคุณลักษณะและความต้องการที่แตกต่างกัน ดังนั้น กระบวนการสื่อสารงานวิจัยจะเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ผู้รับสาร จากนั้นผู้ส่งสารต้องกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการสื่อสารในครั้งนั้นๆ และจึงทำการออกแบบเนื้อหาสาร (Message Design) และเลือกประเภทสื่อที่จะใช้ (Media Selection) ให้สอดคล้องกับลักษณะของผู้รับสารและเป้าหมายของการสื่อสารที่ตั้งไว้ นั่นก็คือนักนิเทศศาสตร์ต้องมีกลยุทธ์ด้านสารและกลยุทธ์ด้านสื่อในการสื่อสารงานวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์นั่นเอง

แนวคิดข้างต้นสอดคล้องกับข้อค้นพบของโครงการวิจัยเรื่อง “การประกวดการสร้างสรรค์สื่อใหม่เพื่อเผยแพร่งานวิจัยสู่คนรุ่นใหม่” ในปี พ.ศ.2560 (Charoenchotithum et al., 2017) และโครงการวิจัยเรื่อง “การเผยแพร่งานวิจัยผ่านนวัตกรรมการพัฒนาหนังสือสารงานวิจัยท้องถิ่น” ในปี พ.ศ.2562 (Charoenchotithum et al., 2019) ที่ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของกลยุทธ์ด้านสาร (Message Strategies) และกลยุทธ์ด้านสื่อ (Media Strategies) ว่าการสื่อสารงานวิจัยไปยังกลุ่มคนรุ่นใหม่จำเป็นต้องมีกลยุทธ์ด้านสารและกลยุทธ์ด้านสื่อในการคิดแปลงเนื้อหางานวิจัยยากๆ ให้เข้าใจได้โดยง่ายผ่านการคิดสร้างสรรค์ (Creativity) ซึ่งการสื่อสารงานวิจัยไปสู่กลุ่มคนรุ่นใหม่มีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมในอนาคต โดยเฉพาะการเปลี่ยนบทบาทคนรุ่นใหม่จากผู้รับสารให้กลายเป็นผู้ส่งสารที่มีอำนาจในการคิดสร้างสรรค์และออกแบบสื่อเพื่อเผยแพร่งานวิจัยให้สอดคล้องและตอบสนองความต้องการในการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับงานวิจัยในกลุ่มผู้รับสารวัยเดียวกันผ่านสื่อใหม่และสื่อออนไลน์ที่มีบทบาทสำคัญกับชีวิตประจำวันของกลุ่มคนรุ่นใหม่

จากข้อค้นพบของโครงการวิจัยดังกล่าวและจากความสำคัญของแนวคิดเรื่องการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยในมุมมองด้านการสื่อสารจึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษากระบวนการในการพัฒนานักสื่อสารงานวิจัยรุ่นใหม่ที่จะมีบทบาทในการเผยแพร่งานวิจัยสู่สังคมผ่านสื่อใหม่หรือสื่อออนไลน์ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคนรุ่นใหม่ในกลุ่มนิสิตนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มที่มีขนาดใหญ่ในการเปิดรับเนื้อหางานวิจัยที่ไม่ซับซ้อน โดยเฉพาะกลุ่มนิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาในหลักสูตรด้านการสื่อสารหรือการผลิตสื่อที่จะเป็นผู้สืบทอดในการเป็นสื่อกลางที่จะเชื่อมต่อระหว่างผลการวิจัยของนักวิชาการกับคนกลุ่มต่างๆ ให้เกิดการใช้ประโยชน์ในอนาคต

ในการนี้ กระบวนการในการพัฒนานักสื่อสารงานวิจัยจะมุ่งเน้นการพัฒนาทั้งในด้านกลยุทธ์ด้านสารและกลยุทธ์ด้านสื่อผ่านระบบพี่เลี้ยง (Coaching) นั่นคือ อาจารย์ผู้สอนประจำวิชา และนักวิจัยเจ้าของผลงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ภาคกลางที่มีงานวิจัยในมิติวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์จำนวนมากที่ตอบโจทย์การพัฒนาทั้งในระดับประเทศและการพัฒนาเฉพาะในบริบทพื้นที่ภาคกลาง ซึ่งหากมีการพัฒนานักสื่อสารงานวิจัยรุ่นใหม่ในพื้นที่ภาคกลางเป็นการเฉพาะจะทำให้เกิดกลุ่มนิสิตนักศึกษาที่จะเป็นนักสื่อสารงานวิจัยรุ่นใหม่ที่จะเผยแพร่งานวิจัยทั้งที่เป็นงานวิจัยที่ไม่จำกัดเฉพาะพื้นที่ภาคกลางและงานวิจัยที่มีบริบทเฉพาะพื้นที่ภาคกลาง ทั้งนี้ การที่นักสื่อสารงานวิจัยเข้าใจบริบทของพื้นที่ภาคกลางจึงสามารถวางกลยุทธ์ด้านสื่อและกลยุทธ์ด้านสารได้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ นักสื่อสารงานวิจัยในพื้นที่ภาคกลางมีการใช้ภาษากลางเป็นภาษาหลักจึงทำให้สามารถผลิตสื่อที่เผยแพร่งานวิจัยในกลุ่มที่ใช้ประโยชน์ทั่วประเทศเพื่อเผยแพร่ไปสู่กลุ่มเป้าหมายในวงกว้างระดับประเทศได้อีกด้วย

ดังนั้น โมเดลการพัฒนาหนังสือสารงานวิจัยรุ่นใหม่ในพื้นที่ภาคกลางจึงมีบทบาทสำคัญในการผลิตหนังสือสารงานวิจัยที่เผยแพร่งานวิจัยไปสู่สังคมให้เกิดการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยได้อย่างเต็มศักยภาพ อันจะนำไปสู่การเผยแพร่งานวิจัยในปริมาณที่มากขึ้นและเกิดประโยชน์สูงสุดในอนาคต และกระบวนการวิจัยยังเป็นการตอบสนองต่อภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาที่ควรมีการเชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้การสอนกับงานวิจัยและการบริการวิชาการเพื่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของนิสิตนักศึกษาให้มีความพร้อมในรอบด้านอีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการพัฒนาโมเดลหนังสือสารงานวิจัยรุ่นใหม่ในพื้นที่ภาคกลาง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง "การเผยแพร่งานวิจัยผ่านนวัตกรรมการพัฒนาหนังสือสารงานวิจัยรุ่นใหม่ในพื้นที่ภาคกลาง" ใช้แนวคิดที่สำคัญเป็นกรอบในการวิจัย 3 แนวคิด ดังนี้

1. แนวคิดเรื่องการสื่อสารเพื่อการใช้ประโยชน์งานวิจัย

การใช้ประโยชน์จากงานวิจัยส่วนใหญ่จะมีทัศนคติในทางบวกและพึงปรารถนา และต้องการเพิ่มพูนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยให้มากขึ้น ซึ่งเป็นเพียงส่วนเสี้ยวหนึ่งของความเป็นจริงเท่านั้น Kaewthep and Louiyapong (2017 Cited in Weiss, 1979) ได้นำเสนอแบบจำลองการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย 6 ลักษณะ คือ 1) Knowledge-Driven Model เป็นการนำประโยชน์จากความรู้ที่เกิดขึ้นจากงานวิจัย 2) Problem-Solving Model เป็นการนำประโยชน์จากตัวปัญหาจริงและเป้าหมายของการวิจัยเพื่อให้เกิดข้อมูล ข้อเท็จจริง หรือแนวทางแก้ไขปัญหานั้น 3) Interactive Model เป็นการนำประโยชน์จากงานวิจัยที่จะเป็นแหล่งข้อมูลหนึ่งไปประกอบกับแหล่งข้อมูลอื่นๆ ในการตัดสินใจ โดยมีการย้อนกลับของข้อมูล 4) Political Model เป็นการนำประโยชน์จากงานวิจัยของคนที่อยู่ในแวดวงการเมือง 5) Tactical Model เป็นการนำประโยชน์จากงานวิจัยที่ไม่ใช่การนำผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์อย่างจริงจังแต่เป็นการอ้างอิงในบางประเด็น และ 6) Enlightenment Model เป็นการนำประโยชน์จากงานวิจัยที่สร้างแนวคิดหรือจุดยืนทางทฤษฎี

ทั้งนี้ หากเป็นการนำประโยชน์จากงานวิจัยในมุมมองของการสื่อสาร นักนิเทศศาสตร์หรือนักสื่อสารจึงถูกคาดหวังให้ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการเชื่อมช่องว่างระหว่างผลการวิจัยของนักวิชาการกับคนกลุ่มต่างๆ ที่จะได้ใช้ประโยชน์จากงานวิจัย โดยใช้เครื่องมือการสื่อสารแปลเนื้อหาทางวิชาการให้เข้าถึงความเข้าใจของผู้รับสารกลุ่มต่างๆ ซึ่งกิจกรรมในการสื่อสารเพื่อใช้ประโยชน์จากงานวิจัยสามารถดำเนินการได้หลากหลายรูปแบบ ได้แก่ การคืนผลการวิจัยให้พื้นที่/กลุ่มตัวอย่าง (ผู้รับสารกลุ่มเดิม) การขยายกลุ่มเป้าหมายร่วมประเด็น (ผู้รับสารกลุ่มใหม่) การทำงานร่วมกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder/Support Group) การทำงานเชิงประเด็น (Message) การทำงานเชิงเครือข่าย การสื่อสารประเด็นใหม่สู่การรับรู้สาธารณะ การฝึกคนในพื้นที่ให้เป็น Smart User การปรับประยุกต์ใช้สื่อเดิม และอื่นๆ

เช่นเดียวกับ Hinviman (2017) ที่ได้ชี้ให้เห็นถึงการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยด้วยเครื่องมือสื่อสารในการพัฒนากลุ่มคน โดยระบุว่า คนหรือกลุ่มคนเป็นทรัพยากรสำคัญของสังคมที่เป็นหัวใจหลักของการพัฒนาประเทศ งานวิจัยจึงมุ่งเป้าผลิตองค์ความรู้เพื่อสร้างความเข้าใจและแสวงหาเส้นทางขยายศักยภาพของคนและกลุ่มคน ดังนั้น การใช้เครื่องมือสื่อสารในการส่งต่อและเปลี่ยนองค์ความรู้ให้เป็นช่องทางในการสร้างสิทธิ โอกาส และความเท่าเทียมของกลุ่มคนจึงมีความสำคัญที่จะทำให้กลุ่มผู้เสียเปรียบและด้อยอำนาจในสังคมใช้กระบวนการสื่อสารแปลงความรู้เป็นพลังที่เสริมอำนาจ (Empowerment) เพื่อเรียกร้องสิทธิและความชอบธรรมในการมีพื้นที่ทางสังคมของตน

ดังนั้น งานวิจัยชิ้นนี้จึงได้ประยุกต์ใช้แนวทางในการสื่อสารเพื่อการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยในด้านการฝึกคนในพื้นที่ให้เป็น Smart User เป็นหลัก ทั้งการพัฒนา นิสิตนักศึกษาให้เป็นนักสื่อสารงานวิจัยที่สามารถสื่อสารงานวิจัยในพื้นที่ภาคกลาง อีกทั้งยังมีการทำงานร่วมกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียบางกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยชิ้นอื่นๆ และในบางโครงการอาจจะมีการปรับประยุกต์ใช้สื่อเดิมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นอีกด้วย

2. แนวคิดเรื่องกลยุทธ์ด้านสารและกลยุทธ์ด้านสื่อ

องค์ประกอบที่สำคัญของกระบวนการสื่อสาร คือกลยุทธ์การสื่อสารที่ประกอบด้วยกลยุทธ์ด้านสารและกลยุทธ์ด้านสื่อที่ผู้ทำการสื่อสารจะต้องพยายามสร้างสรรค์และเลือกใช้สารและสื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้การสื่อสารประสบผลสำเร็จตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ (Nipanon, 2017)

ในด้านกลยุทธ์ด้านสาร (Message Strategy) Prakobpol (1997) ได้ระบุว่าคุณลักษณะสำคัญของสารที่มีผลต่อการสื่อสาร ได้แก่ เนื้อหาของสาร รหัสของสาร และการจัดสาร โดยกลยุทธ์การออกแบบสารสามารถทำได้หลากหลายรูปแบบทั้งแนวทางเชิงลบ (Negative Approach) และแนวทางเชิงบวก (Positive Approach)

นอกจากนี้ กลยุทธ์ด้านสื่อ (Media Strategy) สื่อเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในการเป็นพาหนะหรือตัวกลางในการนำสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ซึ่ง Adchariyakul and Pitpreecha (2001) ได้กล่าวถึงเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกใช้สื่อที่ควรพิจารณาจากความสามารถของสื่อในการเข้าถึงผู้รับสาร งบประมาณในการซื้อสื่อ การพิจารณาเลือกใช้เนื้อที่หรือเวลาของสื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด การเลือกสื่อที่มีลักษณะเฉพาะและเหมาะสมกับเนื้อหาของสาร การเลือกใช้สื่อที่เป็นที่ยอมรับและเชื่อถือ และความถี่ในการส่งสารมีผลต่อพฤติกรรมการยอมรับสาร

แนวคิดข้างต้นสอดคล้องกับงานวิจัยด้านการเผยแพร่งานวิจัยสู่คนรุ่นใหม่ที่ว่า การสื่อสารเชิงกลยุทธ์ในการใช้สื่อใหม่ เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยสู่คนรุ่นใหม่มีส่วนที่สำคัญทั้งสิ้น 2 ส่วน คือ กลยุทธ์ด้านสาร ที่จะต้องมีทั้งกลยุทธ์ในการเลือกงานวิจัยและกลยุทธ์การแปลงสาร และกลยุทธ์ด้านสื่อที่จะต้องมีการเลือกใช้สื่อ (Media Selection) ของกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่จะทำหน้าที่ผู้ส่งสาร โดยสามารถวิเคราะห์กลยุทธ์การใช้สื่อได้ 3 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) เลือกใช้สื่อเก่าเนื้อหาใหม่ 2) เลือกใช้สื่อเก่ารูปแบบใหม่และช่องทางใหม่ และ 3) เลือกใช้สื่อใหม่ Charoenchotithum et al., 2017 cited in Charoenchotithum et al, 2016)

ดังนั้น งานวิจัยชิ้นนี้จึงได้ประยุกต์แนวคิดเรื่องกลยุทธ์ด้านสื่อและกลยุทธ์ด้านสารมาใช้ในกระบวนการวิจัย โดยมุ่งเน้นให้นักสื่อสารงานวิจัยรุ่นใหม่เรียนรู้กลยุทธ์ด้านสื่อผ่านกระบวนการเรียนการสอนและการดูแลของอาจารย์ผู้สอนประจำวิชาที่เป็นพี่เลี้ยงด้านสื่อ ที่จะทำให้เกิดการเลือกใช้สื่อได้เหมาะสมกับเนื้อหาสารและผู้รับสาร และในด้านกลยุทธ์ด้านสาร นักสื่อสารงานวิจัยรุ่นใหม่จะได้เรียนรู้กระบวนการคัดเลือกเนื้อหาจากงานวิจัยที่มีเนื้อหาจำนวนมากมาทำการออกแบบสารให้สามารถสื่อสารไปยังกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีนักวิจัยเจ้าของผลงานเป็นพี่เลี้ยงด้านสาร อีกทั้งยังมีกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเรียนรู้กลยุทธ์ด้านสื่อและกลยุทธ์ด้านสารที่จะนำมาปรับปรุงสื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

3. แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการสื่อสารเพื่อการพัฒนาคนหรือการเสริมศักยภาพ (Empowerment)

การสื่อสารเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาที่จะสามารถทำให้สังคมดำรงอยู่ได้และทำให้การดำเนินงานด้านการพัฒนาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการสื่อสารเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จากทฤษฎีของเลินเนอร์ (Supadhiloke, 2015) ได้จำแนกการสื่อสารเพื่อการพัฒนาไว้ 2 ระดับ คือ ระดับสังคม (Societal Level) หรือการพัฒนาประเทศ และระดับบุคคล (Individual Level) ที่มีบทบาทในการทำให้คนทันสมัย โดย Kumnoonwat et al (2008) ยังได้ชี้ให้เห็นถึงหลักการสำคัญของการสื่อสารเพื่อการเปลี่ยนแปลงในระดับบุคคลที่จะต้องเกิดการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ (Community Participation) การเสริมศักยภาพ (Empowerment) และการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Learning) ที่จะทำการสื่อสารนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิภาพ อีกทั้ง Kamsrichan (2011) ยังได้กล่าวถึงการผสมพลังสื่อมวลชนกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่สามารถจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงเข้าด้วยกัน โดย Akraudom et al (2018) ยังได้ชี้เพิ่มเติมถึงงานวิจัยด้านการสื่อสารหลากหลายชิ้นที่สะท้อนภาพของการใช้การสื่อสารเป็นเครื่องมือสำคัญของกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองในการเปลี่ยนแปลงบุคคลหรือชุมชนอย่างยั่งยืน

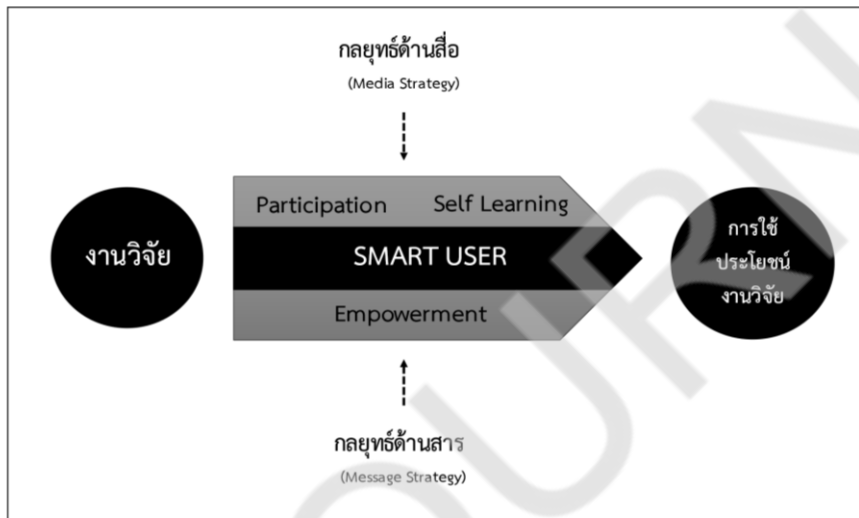
นอกจากนี้ งานวิจัยของ Charoenchotithum et al (2017) ยังระบุข้อค้นพบที่สำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาคนสู่การเป็นนักสื่อสารงานวิจัยที่มีคุณภาพ โดยการเสริมศักยภาพให้คนรุ่นใหม่ให้มีความรู้และทักษะที่ครอบคลุมใน 3 ด้าน คือ ความรู้และทักษะด้านเนื้อหางานวิจัย ความรู้และทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์ และความรู้และทักษะด้านการผลิต เป็นการพัฒนาคนที่จะสร้างพลังในตัวบุคคลที่เกิดขึ้นจากการสนับสนุนส่งเสริมให้แสดงออกทั้งความสามารถในการพัฒนาความคิด การทำงานสู่ความสำเร็จ การได้รับการยอมรับจากผู้อื่น สามารถพึ่งพาตนเองได้ และเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

ดังนั้น งานวิจัยชิ้นนี้จึงได้ประยุกต์ใช้แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการสื่อสารเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์หรือการเสริมศักยภาพ (Empowerment) ที่ชี้ให้เห็นว่าการสื่อสารต่อการพัฒนาบุคคลให้มีประสิทธิภาพจะต้องอาศัยปัจจัยสำคัญทั้งการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม (Participation) การเสริมศักยภาพ (Empowerment) และการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Learning) ด้วยเหตุนี้ กระบวนการพัฒนานักสื่อสารงานวิจัยจึงได้มุ่งเน้นให้นักศึกษามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการดำเนินงาน มีกิจกรรมเสริมพลังทั้งผ่านอาจารย์ผู้สอนประจำวิชาและผู้ทรงคุณวุฒิ และนิสิตนักศึกษาจะต้องเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อค้นหาคำตอบในข้อสงสัยต่างๆ ตลอดกระบวนการวิจัย ดังนั้น กระบวนการพัฒนานักสื่อสารงานวิจัยจึงเป็นกระบวนการที่ใช้การสื่อสารเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพในอนาคต อีกทั้งสื่อที่นิสิตนักศึกษาได้

ผลิตและเผยแพร่ยังเป็นกระบวนการที่ใช้การสื่อสารเพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่ผู้รับสารจะได้รับชมสื่อในการเผยแพร่ความรู้ที่มีคุณภาพจากงานวิจัยอีกด้วย

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องงานวิจัยชิ้นนี้มุ่งพัฒนาโมเดลการพัฒนา นักสื่อสารงานวิจัยที่มีบทบาทสำคัญในการใช้การสื่อสารเป็นเครื่องมือในการเผยแพร่งานวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์งานวิจัยในรูปแบบของการฝึกคนให้เป็น Smart User โดยมุ่งเน้นการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม (Participation) การเสริมศักยภาพ (Empowerment) และการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Learning) ที่ทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเป้าหมาย อีกทั้งยังมีการเติมเต็มความรู้เกี่ยวกับกลยุทธ์ด้านสาร (Message Strategy) และกลยุทธ์ด้านสื่อ (Media Strategy) ที่จะทำให้การสื่อสารงานวิจัยมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งเน้นการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมจึงได้คัดเลือกสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมจากสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ภาคกลางทั้งหมด 84 แห่ง (Office of the Higher Education Commission, 2019) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกสถาบันอุดมศึกษาที่สามารถดำเนินการและตอบเป้าหมายของกระบวนการวิจัยที่มุ่งสื่อสารงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ไปสู่การใช้ประโยชน์สาธารณะจึงทำให้สามารถสรุปเกณฑ์ได้ทั้งสิ้น 4 ประเด็น ได้แก่ 1) สถานศึกษาตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ภาคกลาง 2) สถานศึกษามีโครงการวิจัยที่ได้รับทุนวิจัยจาก สกสว. หรือสกว.(เดิม) 3) รายวิชาที่มีความเกี่ยวข้องกับการผลิตและสร้างสรรค์สื่อ และ 4) อาจารย์ผู้สอนประจำวิชาให้ความสนใจในกิจกรรมการพัฒนานักสื่อสารงานวิจัย ซึ่งมีสถาบันอุดมศึกษาที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกจำนวน 4 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างสำหรับคณาจารย์และนิสิตนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการวิจัยการเผยแพร่งานวิจัยสู่สังคมผ่านนวัตกรรมการพัฒนานักสื่อสารงานวิจัยรุ่นใหม่ในพื้นที่ภาคกลาง โดยเครื่องมือผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อถอดบทเรียนกระบวนการพัฒนานักสื่อสารงานวิจัยรุ่นใหม่ในพื้นที่ภาคกลาง โดยมีตัวอย่างข้อคำถาม อาทิ ขั้นตอนของกิจกรรมการพัฒนานักสื่อสารงานวิจัย ขั้นตอนที่สำคัญในการพัฒนานักสื่อสารงานวิจัย กิจกรรมพนักวิจัยเจ้าของผลงาน กิจกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการ (workshop) จากผู้ทรงคุณวุฒิด้านสื่อและสารบบบาทของอาจารย์ผู้สอนประจำวิชาและนักวิจัยเจ้าของผลงาน และสิ่งที่นิสิตนักศึกษาต้องการพัฒนาและปรับปรุง เป็นต้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการวิจัยในระยะเวลา 10 เดือน (เดือนกรกฎาคม 2562 ถึงเมษายน 2563) มีขั้นตอนในการดำเนินการและถอดบทเรียนแนวทางการพัฒนานักสื่อสารงานวิจัยรุ่นใหม่ในพื้นที่ภาคกลาง ดังนี้

1. ขั้นตอนการดำเนินการพัฒนานักสื่อสารงานวิจัยรุ่นใหม่ในพื้นที่ภาคกลาง มีขั้นตอนย่อย ดังนี้

1.1 การคัดเลือกสถานศึกษาและรายวิชาที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักสื่อสารงานวิจัยรุ่นใหม่ตามเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย

1.2 การประสานงานและดำเนินกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนการสอนของรายวิชา ที่มุ่งเน้นให้อาจารย์ผู้สอนประจำวิชาเป็นที่เลี้ยงด้านสื่อ และนักวิจัยเจ้าของผลงานเป็นที่เลี้ยงด้านเนื้อหา

1.3 การจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแกนนำนักสื่อสารงานวิจัยรุ่นใหม่ที่ผ่านการคัดเลือกโดยผู้ทรงคุณวุฒิทั้งในด้านเนื้อหาและด้านสื่อ

1.4 กิจกรรมประเมินผลงานการสร้างสรรค์และผลิตสื่อ ที่จะนำเสนอผลงานการผลิตสื่อที่เสร็จสมบูรณ์ของทุกสถาบันพร้อมรับข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข

2. ขั้นตอนการถอดบทเรียนกระบวนการพัฒนานักสื่อสารงานวิจัยรุ่นใหม่ในพื้นที่ภาคกลาง มีขั้นตอนย่อย ดังนี้

2.1 การพัฒนาแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างที่มีข้อความเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนานักสื่อสารงานวิจัยรุ่นใหม่ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างจากกลุ่มเป้าหมายทั้งหมดที่เข้าร่วมตลอดโครงการ ซึ่งประกอบด้วย อาจารย์ผู้สอนประจำวิชา จำนวน 4 คน ผ่านการสัมภาษณ์ด้วยโปรแกรมประชุมออนไลน์ และนิสิตนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 95 คน ผ่านการตอบคำถามในแบบสัมภาษณ์ออนไลน์

2.3 วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ร่วมกับการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม

2.4 การสรุปโมเดลการพัฒนานักสื่อสารงานวิจัยในพื้นที่ภาคกลาง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ร่วมกับการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมโดยการสรุปประเด็นสำคัญเพื่อนำไปสู่การพัฒนาโมเดล

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการดำเนินงานโครงการวิจัยที่ชี้ให้เห็นถึงกระบวนการพัฒนานักสื่อสารงานวิจัยในภาคกลางสามารถสรุปเป็นโมเดลในการพัฒนานักสื่อสารงานวิจัยที่มุ่งเน้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ทั้งนิสิตนักศึกษา อาจารย์ผู้สอนประจำวิชา นักวิจัยเจ้าของผลงาน และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านต่างๆ ที่จะทำให้สามารถนำไปขยายผลต่อยอดเพื่อให้เกิดการพัฒนานักสื่อสารงานวิจัยรุ่นใหม่ในพื้นที่อื่นๆ ต่อไปในอนาคต โดยสามารถสรุปขั้นตอนในการพัฒนานักสื่อสารงานวิจัยทั้งสิ้น 5 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์และคัดเลือกหลักสูตร รายวิชา และงานวิจัย เป็นขั้นตอนที่ดำเนินงานใน 2 ระดับ ได้แก่ ระดับที่ 1 คือกิจกรรมระดับสถาบัน คณะ และหลักสูตร ที่คัดเลือกคณะ หลักสูตร หรือรายวิชาที่ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนานักสื่อสารงานวิจัย อาทิ คณะกรรมการบริหารคณะหรือหลักสูตร อาจารย์ประจำคณะหรือหลักสูตร เป็นต้น จะต้องดำเนินการในการวิเคราะห์หลักสูตรและรายวิชา โดยคัดเลือกทั้งหลักสูตรที่มีและไม่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับด้านการสื่อสาร เนื่องจากแต่ละหลักสูตรมีจุดเด่นและจุดด้อยต่างกัน โดยนิสิตนักศึกษาที่เรียนในหลักสูตรที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับด้านการสื่อสารจะมีความเชี่ยวชาญในด้านการผลิตสื่อแต่ขาดความเชี่ยวชาญด้านเนื้อหา จึงทำให้กระบวนการศึกษาเนื้อหางานวิจัยเฉพาะด้านมีความยากแต่มีทักษะและความคิดสร้างสรรค์ในการผลิตสื่อที่ดี และสำหรับหลักสูตรที่ไม่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการสื่อสาร เช่น ศึกษาศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และอื่นๆ นิสิตนักศึกษาจะมีความเชี่ยวชาญในด้านเนื้อหาเฉพาะด้านแต่ขาดความเชี่ยวชาญในด้านการผลิตสื่อ ดังนั้นจึงมีความสามารถในการศึกษางานวิจัยได้ดีแต่ขาดทักษะและความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบสื่อ จากนั้นเป็นขั้นตอนการคัดเลือกรายวิชา โดยคัดเลือกได้ทั้งรายวิชาเดียวที่ดำเนินกิจกรรมการพัฒนานักสื่อสารงานวิจัยในรายวิชาใดรายวิชาหนึ่งเท่านั้น ซึ่งควรคัดเลือกรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสื่อเพื่อที่สามารถผนวกกิจกรรมการพัฒนานักสื่อสารงานวิจัยรุ่นใหม่เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมในรายวิชาที่ไม่เพิ่มภาระให้กับอาจารย์ผู้สอนประจำวิชาและนิสิตนักศึกษา โดยใช้งานวิจัยเป็นเนื้อหาในการเรียนรู้เพื่อผลิตสื่อของรายวิชานั้นๆ และการคัดเลือกรายวิชาในลักษณะของการ

บูรณาการร่วมกันระหว่างรายวิชาต่างๆ ที่มีรายวิชาด้านการผลิตสื่อเป็นรายวิชาหลักและรายวิชาอื่นๆ เป็นรายวิชาเสริม เช่น รายวิชาผลิตสื่อกับรายวิชาวิจัยที่สามารถนำงานวิจัยของรายวิชาวิจัยไปทำการผลิตสื่อเพื่อการเผยแพร่ในรายวิชาผลิตสื่อ เป็นต้น ซึ่งการคัดเลือกรายวิชาในลักษณะบูรณาการจะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของคณาจารย์และนิสิตนักศึกษา ระหว่างวิชา อีกทั้งนิสิตนักศึกษาจะได้เรียนรู้การดำเนินงานในการสื่อสารงานวิจัยแบบครบวงจรและลดภาระงานของนิสิตนักศึกษา จากหลากหลายรายวิชาได้อีกด้วย

ส่วนในระดับที่ 2 คือกิจกรรมของรายวิชาที่ดำเนินการคัดเลือกงานวิจัย โดยขั้นตอนการคัดเลือกงานวิจัยสามารถดำเนินการได้ทั้งการคัดเลือกงานวิจัยระดับเบื้องต้นที่หน่วยงานเจ้าของทุนวิจัยและอาจารย์ผู้สอนประจำวิชา มีบทบาทในการคัดเลือก จากนั้นคัดเลือกงานวิจัยโดยละเอียดโดยอาจารย์ผู้สอนประจำวิชาเป็นผู้คัดเลือกให้นักศึกษา และการคัดเลือกโดยอาจารย์ผู้สอนประจำวิชาและนิสิตนักศึกษามีส่วนร่วม (Participation) ในการคิดและตัดสินใจ โดยอาจารย์ผู้สอนประจำวิชาจะมีบทบาทในการหนุนเสริมที่กระตุ้นให้นิสิตนักศึกษาเกิดความอยากรู้อยากเห็นในเนื้อหางานวิจัยที่จะนำไปสู่การค้นคว้า และอ่านเนื้อหางานวิจัยด้วยตนเอง หรือการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Learning) ก่อนการร่วมกันตัดสินใจเลือกงานวิจัยที่จะนำเนื่อหามาผลิตสื่อที่อาจเป็นได้ทั้งงานวิจัยจากบุคลากรภายในหรือภายนอกสังกัด กระบวนการคัดเลือกงานวิจัยแบบมีส่วนร่วมจึงเป็นกระบวนการเสริมพลัง (Empowerment) ให้แก่นิสิตนักศึกษาอีกด้วย

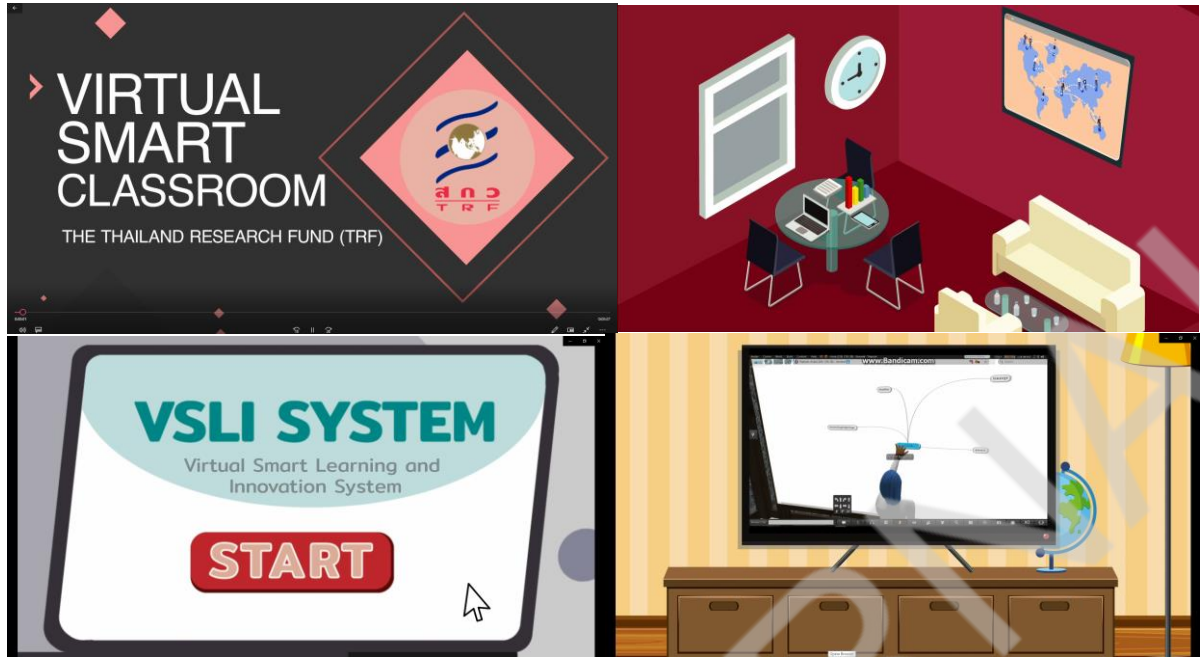
ขั้นตอนที่ 2 การเพิ่มความรู้อและเสริมพลัง เป็นขั้นตอนในการผลิตสื่อที่นิสิตนักศึกษามีส่วนร่วม (Participation) ในการเลือกและผลิตสื่อโดยได้รับความรู้ทั้งจากอาจารย์ผู้สอนประจำวิชา ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก และการเรียนรู้เทคนิคการผลิตสื่อด้วยตนเอง (Self Learning) ที่จะการเพิ่มความรู้อและเสริมพลัง (Empower) ให้แก่นิสิตนักศึกษา โดยการให้ความรู้อและเสริมพลังเพื่อการผลิตสื่อมีทั้งสิ้น 2 ขั้นตอนย่อย ได้แก่

1. การเพิ่มความรู้อและเสริมพลังผ่านกิจกรรมรายวิชา ที่อาจารย์ผู้สอนประจำวิชาจะเริ่มต้นทำการเพิ่มความรู้อด้านสื่อตามเนื้อหาหลักของรายวิชาเพื่อให้นิสิตนักศึกษามีเนื้อหาและทักษะการผลิตสื่อเบื้องต้น เช่น สื่ออินโฟกราฟิก สื่อโมชันกราฟิก เป็นต้น จากนั้นอาจารย์ผู้สอนประจำวิชาจะทำกิจกรรมเพิ่มความรู้อด้านสารผ่านกิจกรรมพบปะนักวิจัยด้วยการเชิญนักวิจัยเจ้าของผลงานมาให้ความรู้อเกี่ยวกับเนื้อหาของงานวิจัยแก่นิสิตนักศึกษา โดยนิสิตนักศึกษาควรมีโอกาสศึกษารายละเอียดของงานวิจัยในเบื้องต้นก่อนเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อให้สามารถสอบถามข้อสงสัยจากนักวิจัยเจ้าของผลงานได้ในทันที และควรเปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาได้ติดต่อสื่อสารนักวิจัยเจ้าของผลงานด้วยช่องทางที่หลากหลายทั้งออฟไลน์และออนไลน์ จากนั้นเมื่อนิสิตนักศึกษามีความรู้อในด้านสื่อและสารแล้ว จึงดำเนินการออกแบบและผลิตสื่อที่ใช้ในการเผยแพร่งานวิจัย รวมทั้งการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย ซึ่งตลอดระยะเวลาการผลิตสื่อ อาจารย์ผู้สอนประจำวิชาที่มีความใกล้ชิดกับนิสิตนักศึกษาจะมีบทบาทเป็นที่เลี้ยงหลัดด้านสื่อและสาร และนักวิจัยเจ้าของผลงานจะมีบทบาทเป็นที่เลี้ยงเสริมด้านสาร จากนั้นจึงประเมินสื่อและสารด้วยวิธีการที่หลากหลายและเน้นการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ในการประเมินและให้ข้อเสนอแนะต่อสื่อและสารเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงสื่อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. การเพิ่มความรู้อและเสริมพลังโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นกิจกรรมที่อาจารย์ผู้สอนประจำวิชาได้จัดกิจกรรมเพิ่มความรู้อและเสริมพลังจากบุคคลภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการผลิตสื่อและมีมุมมองต่างจากอาจารย์ผู้สอนประจำวิชาเพื่อเผยแพร่งานวิจัยที่จะเพิ่มความรู้อทั้งด้านสื่อและสาร ซึ่งกิจกรรมนี้จะทำให้นิสิตนักศึกษาได้รับความรู้อและมุมมองใหม่ๆ อีกทั้งยังเป็นการเสริมแรงเมื่อมีบุคคลภายนอกให้ข้อเสนอแนะต่อผลงาน และเมื่อได้รับความรู้อและเติมพลังจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว นิสิตนักศึกษาควรมีข้อเสนอแนะไปปรับปรุงผลงานของตนเองให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น และรับฟังความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิอีกครั้ง

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้สื่อ เป็นขั้นตอนการนำสื่อที่มีเนื้อหาสารเกี่ยวกับงานวิจัยไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายเพื่อรับฟังข้อเสนอแนะจากกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งนิสิตนักศึกษาและอาจารย์ผู้สอนประจำวิชาควรมีส่วนร่วมในการออกแบบวิธีการทดลองใช้สื่อและวิธีการทำแบบประเมินและรับฟังความคิดเห็น อาทิ นิสิตนักศึกษาต้องการผลิตสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อเผยแพร่งานวิจัยไปสู่กลุ่มเป้าหมายครูเพื่อให้เข้าใจขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้คู่มือการพัฒนาทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำหรับครูในศตวรรษที่ 21 เมื่อเพิ่มความรู้อด้านสื่อและสารจนนิสิตนักศึกษาสามารถผลิตสื่อเสร็จเรียบร้อยจึงนำสื่อไปทดลองใช้กับกลุ่มครูเป้าหมาย เพื่อนำข้อเสนอแนะจากครูมาสู่การปรับปรุงสื่อให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงสื่อ เป็นขั้นตอนการปรับปรุงชิ้นงานของสื่อและเนื้อหาสารตามข้อเสนอแนะของกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้ได้สื่อที่มีคุณภาพต่อการสื่อสารไปสู่กลุ่มเป้าหมายมากที่สุด อาทิ กลุ่มเป้าหมายให้ข้อเสนอแนะในการปรับแก้ขนาดตัวอักษร คำผิด และสีของสื่ออินโฟกราฟิกให้มีความถูกต้อง ชัดเจน และน่าสนใจมากยิ่งขึ้น นิสิตนักศึกษาจึงนำข้อเสนอแนะมาปรับแก้สื่อให้ตรงความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย เป็นต้น ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ตัวอย่างผลงานโมชันกราฟิกจากงานวิจัยเรื่องการพัฒนาเทคโนโลยีอัจฉริยะในห้องเรียนกลับด้าน เพื่อส่งเสริมทักษะ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะอาชีพและทักษะชีวิต

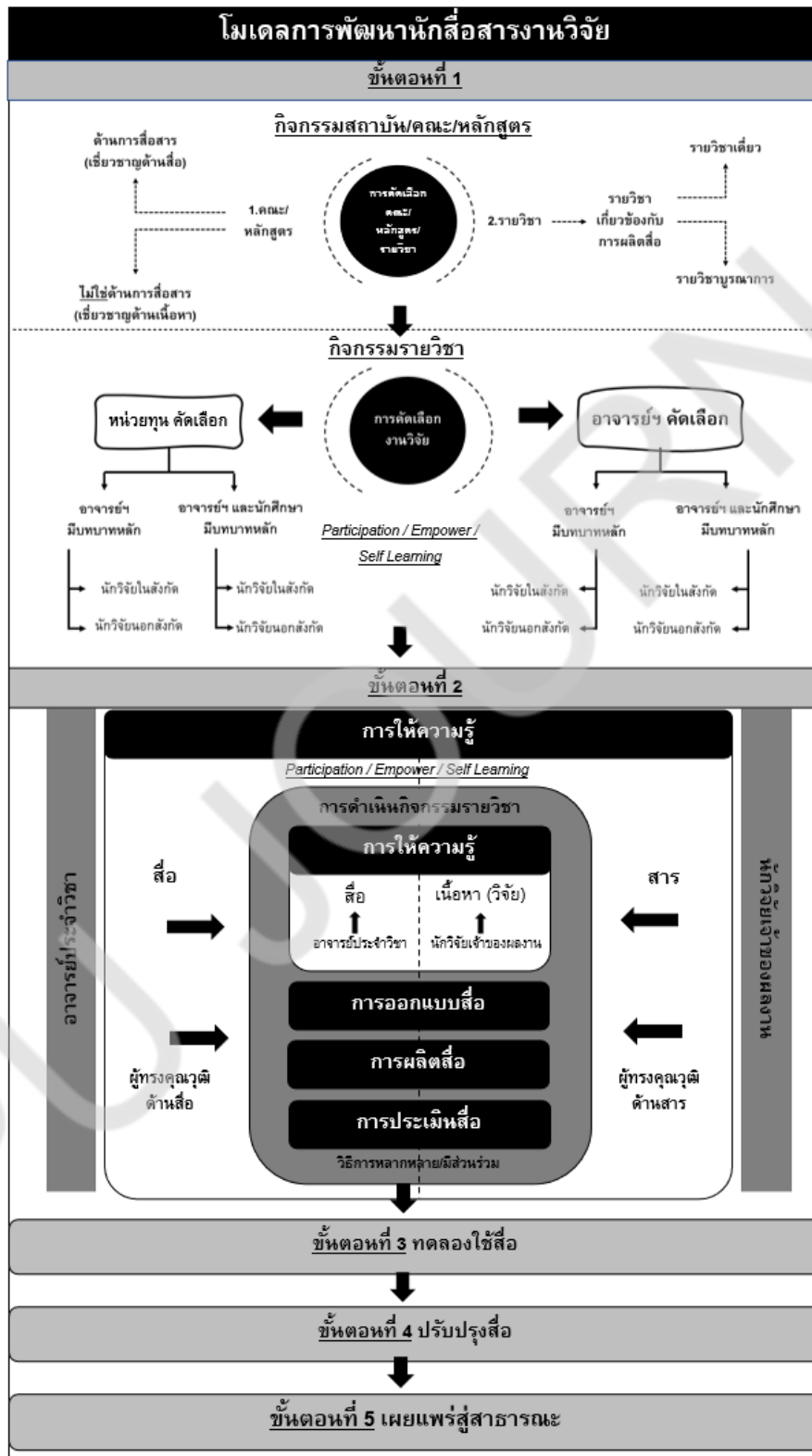
ภาพที่ 3 ตัวอย่างผลงานอินโฟกราฟิกจากงานวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำหรับครูเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ขั้นตอนที่ 5 การเผยแพร่สู่สาธารณะ เป็นขั้นตอนการนำสื่อฉบับสมบูรณ์ไปเผยแพร่ผ่านช่องทางสื่อสารต่างๆ อาทิ สื่อออนไลน์ของผู้สนับสนุนทุนวิจัย สื่อออนไลน์ของหลักสูตรหรือรายวิชา เป็นต้น หรือการนำเสนอผลงานผ่านเวทีต่างๆ ซึ่งการเผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะทำให้นิสิตนักศึกษาภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง และเป็นแรงบันดาลใจในการสื่อสารงานวิจัยต่อไปในอนาคต โดยในกระบวนการวิจัยได้มีการจัดเวทีนำเสนอผลงานของนิสิตนักศึกษาผ่านกิจกรรมการประกวด

“สุดยอดนักสื่อสารงานวิจัยรุ่นใหม่ในพื้นที่ภาคกลาง” (ออนไลน์) โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิด้านสื่อและสาร คณาจารย์ และนิสิตนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการร่วมรับชมผลงาน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสามารถสรุปโมเดลการพัฒนาหนังสือสารงานวิจัยได้ ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 4 โมเดลการพัฒนาหนังสือสารงานวิจัยรุ่นใหม่

ดังนั้น จากผลการวิจัยที่มุ่งพัฒนาโมเดลการพัฒนาทักษะการพัฒนานักสื่อสารงานวิจัยรุ่นใหม่ในพื้นที่ภาคกลางที่ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 คือการวิเคราะห์และคัดเลือกหลักสูตร รายวิชา และงานวิจัย ขั้นตอนที่ 2 คือการเติมความรู้และเสริมพลัง ขั้นตอนที่ 3 คือการทดลองใช้สื่อ ขั้นตอนที่ 4 คือการปรับปรุงสื่อ และขั้นตอนที่ 5 คือการเผยแพร่สู่สาธารณะ มีความสอดคล้องในบางประการกับงานวิจัยของ Jenjad et al (2019) ที่พบว่ากระบวนการพัฒนานักสื่อสารงานวิจัยท้องถิ่น เพื่อเผยแพร่งานวิจัยมีกระบวนการทำงานสำคัญที่เกี่ยวข้องกับรายวิชา ได้แก่ กระบวนการคัดเลือกงานวิจัยเพื่อเป็นโจทย์ ในการสร้างสรรค์สื่อ และการเป็นที่เลี้ยงให้นักศึกษา และกระบวนการพัฒนานักศึกษาด้วยกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ที่จะเน้นการเพิ่มทักษะด้านเนื้อหาและด้านการสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ชี้ให้เห็นกระบวนการคัดเลือกงานวิจัยในขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์และการคัดเลือกหลักสูตร รายวิชา และงานวิจัย โดยการมีระบบที่เลี้ยงและ กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการที่มุ่งเน้นกลยุทธ์ด้านสื่อและสารได้เป็นส่วนหนึ่งของขั้นตอนที่ 2 การเติมความรู้และเสริมพลัง แต่ผลจากงานวิจัยยังได้ชี้ให้เห็นกระบวนการพัฒนานักสื่อสารงานวิจัยที่มีความครอบคลุมตลอดทั้งกระบวนการผลิตสื่อในการเผยแพร่งานวิจัยที่มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

นอกจากนั้น ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้เป็นนักสื่อสารงานวิจัยรุ่นใหม่ นั่นคือ การมีส่วนร่วม การเสริมพลัง และการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Kumnoonwat et al (2008) ที่กล่าวถึงการสื่อสารเพื่อการเปลี่ยนแปลงว่าการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ (Community Participation) การสร้างเสริมศักยภาพ (Empowerment) และการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Learning) เป็นสิ่งสำคัญในการสื่อสารเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถพิจารณาทั้งสามปัจจัยที่เชื่อมโยงกับการพัฒนานักสื่อสารงานวิจัยได้ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนานักสื่อสารงานวิจัย

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่ากระบวนการพัฒนานักสื่อสารงานวิจัยรุ่นใหม่ที่มีประสิทธิภาพจะต้องเป็นกระบวนการที่มีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน อาทิ อาจารย์ผู้สอนประจำวิชา นักวิจัยเจ้าของผลงาน ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก และที่สำคัญที่สุดคือ การมีส่วนร่วมของกลุ่มนิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญในการเป็นนักสื่อสารงานวิจัยรุ่นใหม่ในอนาคต ดังนั้นการมีส่วนร่วมของนิสิตนักศึกษาจึงเป็นปัจจัยแรกที่ควรให้ความสำคัญในการพัฒนานักสื่อสารงานวิจัยรุ่นใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Saengdongkhe (2020) ที่ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการสร้างนักสื่อสารชุมชนท้องถิ่น โดยคนในชุมชนมีความพึงพอใจระดับมากที่สุดต่อการสื่อสารของนักสื่อสารชุมชนที่สร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนได้ และแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) ที่ D.J. Nicol ได้กล่าวว่าเป็นรูปแบบการพัฒนาบุคคลที่มีประสิทธิภาพที่สุดแบบหนึ่งทั้งด้านความรู้ ทักษะ และทักษะ ที่มีการผสมผสานการเรียนรู้เชิงประสบการณ์กับกระบวนการกลุ่ม (Department of Mental Health, 2000) โดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจเลือกบทเรียนที่ต้องการเรียนรู้ในลักษณะกลุ่มหรือศึกษาด้วยตนเอง การร่วมจัดกิจกรรม การเรียนรู้ทุกขั้นตอน การฝึกปฏิบัติในการวางแผนการทำกิจกรรมการเรียนรู้ และการจัดทำรายงานผลการเรียนรู้ ซึ่งกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมผ่านประสบการณ์ของแต่ละบุคคลจะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการเปลี่ยนแปลงเจตคติ (Natakuatoong, 2002) และทำให้ผู้เข้าร่วมมีความรู้สึกเป็นเจ้าของและผูกพันกับเรื่องราวที่นำเสนออีกด้วย (Roonkaseam, 2018)

ในการนี้ การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนเป็นช่องทางการต่อช่องทางอำนาจและการสะท้อนเสียงของเด็กและเยาวชนที่แสดงถึงสิทธิของเด็กและเยาวชน (Komonmarn et al., 2019) โดยการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนมีหลากหลายระดับตามที่ Hart (1992) ได้อธิบายถึงบันได 8 ขั้นในการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน (Child's Participation Ladder) โดยกล่าวว่า บันไดขั้นที่ 1-3 (ขั้นที่ 1 คือถูกบงการ ขั้นที่ 2 คือไม่ประดับ และขั้นที่ 3 คือการทำพหุเป็นพิธี) ไม่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน เนื่องจากเด็กและเยาวชนยังไม่มีบทบาทในการแสดงตัวตนและความคิดเห็นเป็นเพียงการเข้าร่วมในพื้นที่ของผู้ใหญ่เท่านั้น โดยเด็กและเยาวชนจะมีส่วนร่วมใน 4 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 4 คือการถูกมอบหมายให้ทำแต่รับทราบก่อน โดยเด็กมีโอกาสรับรู้และเข้าใจในเรื่องราวต่างๆ และสมัครใจทำแต่การตัดสินใจและการวางแผนเป็นเรื่องของผู้ใหญ่ ขั้นที่ 5 คือการได้รับการปรึกษาและรับทราบ เป็นขั้นที่ผู้ใหญ่เป็นผู้วางแผนและดำเนินการทุกอย่างแต่มีการปรึกษารับฟังและพิจารณาความคิดเห็นเด็กอย่างจริงจัง ขั้นที่ 6 คือการที่ผู้ใหญ่ริเริ่มและเด็กร่วมตัดสินใจ เป็นขั้นที่เด็กไม่ได้เป็นเพียงผู้ให้ความคิดเห็นเท่านั้น แต่ยังสามารถตัดสินใจในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ขั้นที่ 7 คือเด็กริเริ่มและกำหนด เด็กเป็นเจ้าของความคิดและกำหนดสิ่งที่จะทำด้วยตนเอง โดยอาจปรึกษาหรือไม่ปรึกษาผู้ใหญ่ก็ได้ และขั้นที่ 8 คือการที่เด็กริเริ่มและผู้ใหญ่ร่วมตัดสินใจ ซึ่งเด็กเป็นเจ้าของความคิดและกำหนดสิ่งที่จะทำด้วยตนเอง โดยคำปรึกษาจากผู้ใหญ่ ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมของเด็ก

และเยาวชนเริ่มตั้งแต่ระดับที่เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมน้อยไปจนถึงระดับของการมีส่วนร่วมมากที่สุดและเยาวชนจะมีบทบาทในการตัดสินใจมากขึ้น

ดังนั้นหากกล่าวถึงกิจกรรมการพัฒนานักสื่อสารงานวิจัยรุ่นใหม่ในพื้นที่ภาคกลางจะเห็นได้ว่านิสิตนักศึกษาได้มีส่วนร่วมในหลากหลายรูปแบบและหลากหลายระดับ อาทิ การคัดเลือกงานวิจัยที่นิสิตนักศึกษาแต่ละสถาบันได้มีส่วนร่วมในระดับที่แตกต่างกัน โดยบางสถาบันนิสิตนักศึกษาได้มีส่วนร่วมในระดับที่เป็นผู้ร่วมตัดสินใจเลือกหัวข้องานวิจัยร่วมกับอาจารย์ผู้สอนประจำวิชา แต่ในบางสถาบันอาจารย์ผู้สอนประจำรายวิชาเป็นผู้ที่คัดเลือกหัวข้องานวิจัยและนิสิตนักศึกษามีบทบาทในการรับฟังและปฏิบัติตาม อย่างไรก็ตาม ส่วนใหญ่ทุกสถาบันนิสิตนักศึกษาจะมีบทบาทในการคิดและตัดสินใจร่วมกับสมาชิกภายในกลุ่มในการผลิตสื่อเพื่อเผยแพร่งานวิจัย เป็นต้น ซึ่งการมีส่วนร่วมของนิสิตนักศึกษาไม่ว่าจะในระดับใดก็ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการพัฒนาศักยภาพของนิสิตนักศึกษา โดยอาจารย์ผู้สอนประจำรายวิชาควรจัดการเรียนรู้ที่ให้นิสิตนักศึกษามีโอกาสในการมีส่วนร่วมที่มีระดับที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของนิสิตนักศึกษาได้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2) การเสริมพลัง (Empowerment) เป็นสิ่งหนุนเสริมให้เกิดแรงจูงใจ

กระบวนการพัฒนานักสื่อสารงานวิจัยรุ่นใหม่ในพื้นที่ภาคกลางได้มุ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมที่ทำให้ นิสิตนักศึกษาที่ร่วมกิจกรรมได้เสริมพลัง (Empowerment) ที่นำไปสู่การพัฒนาตนเองผ่านกิจกรรมที่หลากหลายทั้งการเสริมแรง การสนับสนุน และการสร้างความคิด อาทิ กิจกรรมที่นิสิตนักศึกษามีอิสระและอำนาจในการตัดสินใจเมื่อนิสิตนักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการคัดเลือกงานวิจัยและเนื้อหาจากงานวิจัย การมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อ การมีส่วนร่วมในการเผยแพร่งานวิจัย และกิจกรรมการเติมพลังทั้งในด้านสื่อและสารที่หลากหลายทั้งการให้ความรู้ด้านสื่อโดยอาจารย์ผู้สอนประจำวิชาที่ให้ความรู้เกี่ยวกับทักษะการผลิตสื่อตามเนื้อหาหลักของรายวิชาและการอบรมให้ความรู้ผ่านผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่ทำให้นิสิตนักศึกษามีความรู้ ความมั่นใจ และแรงจูงใจในการผลิตสื่อเพื่อเผยแพร่งานวิจัยมากขึ้น ส่วนในด้านสาร ได้มีทั้งกิจกรรมการให้ความรู้จากนักวิจัยเจ้าของผลงานที่มีบทบาทในการให้ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหางานวิจัย และกิจกรรมการอบรมจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่ช่วยเพิ่มเติมวิธีการการคัดเลือกเนื้อหาสารที่เหมาะสมกับผู้รับสารแต่ละกลุ่มได้ ทั้งนี้ การเติมความรู้ด้านสารทำให้นิสิตนักศึกษามีความมั่นใจในการศึกษาและคัดเลือกเนื้อหางานวิจัยที่มากขึ้นเช่นกัน อีกทั้งอาจารย์ผู้สอนประจำวิชายังได้มอบหมายให้นิสิตนักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติในการผลิตสื่อเพื่อเผยแพร่งานวิจัยซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจริง

การเสริมพลังจากกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ได้เป็นสิ่งหนุนเสริมให้เกิดแรงจูงใจใฝ่รู้และพัฒนาตนเองในมิติอื่นๆ ต่อไปในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wanthanang (2019) ที่ชี้ให้เห็นว่าการเสริมสร้างพลังอำนาจของเยาวชนสามารถทำได้ใน 3 ลักษณะ ได้แก่ การสนับสนุน การสร้างความคิด และการเสริมแรง ซึ่งจะเป็นการเสริมพลังที่กระตุ้นให้เยาวชนได้คิดและเห็นปัญหา เรียนรู้การประสานงานร่วมกับผู้อื่น และเป็นการสนับสนุนเยาวชนให้เข้าร่วม คิด และกระทำ โดยให้สิทธิหรือโอกาสกับเยาวชน อีกทั้งกิจกรรมในกระบวนการพัฒนานักสื่อสารงานวิจัยรุ่นใหม่ในพื้นที่ภาคกลางยังเป็นการเสริมพลังระดับบุคคลที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Panyasit and Chatruprachewin (2018) ที่ชี้ให้เห็นว่ารูปแบบการเสริมพลังในระดับบุคคลมีทั้งสิ้น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการให้อำนาจหน้าที่ โดยการให้มีอิสระและสามารถตัดสินใจในการทำงาน ด้านการพัฒนาความรู้ ที่บุคคลมีความสามารถและการใช้ข้อมูลสารสนเทศในการทำงาน และด้านให้การยอมรับในเกียรติและเคารพการตัดสินใจ

3) การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Learning)

กระบวนการพัฒนานักสื่อสารงานวิจัยรุ่นใหม่ในพื้นที่ภาคกลางเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสื่อสารเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิภาพ ดังที่ Khanthwech (2018) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ด้วยตนเองไว้ว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนริเริ่มการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามความสนใจ ความต้องการ และความถนัดมีเป้าหมาย รู้จักแสวงหาแหล่งทรัพยากรของการเรียนรู้ เลือกวิธีการเรียนรู้ จนถึงการประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเอง โดยจะดำเนินการด้วยตนเองหรือร่วมมือช่วยเหลือกับผู้อื่นหรือไม่ก็ได้ ซึ่งกระบวนการพัฒนานักสื่อสารงานวิจัยรุ่นใหม่ในพื้นที่ภาคกลาง นิสิตนักศึกษามีโอกาสในการเรียนรู้ด้วยตนเองผสมผสานกับการให้ความรู้โดยอาจารย์ผู้สอนประจำวิชา นักวิจัยเจ้าของผลงาน และวิทยากร เช่น การเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านการศึกษาและค้นคว้างานวิจัยที่นำมาผลิตสื่อ การเรียนรู้เทคนิคการผลิตสื่อจากสื่อออนไลน์ การนำความรู้จากวิทยากรไปทดลองปฏิบัติพร้อมการค้นคว้าเพิ่มเติม การเรียนรู้วิธีการนำเสนอผ่านการแลกเปลี่ยนกับสมาชิกในกลุ่ม เป็นต้น

นอกจากนั้น การเรียนรู้ด้วยตนเองยังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ Knowles (อ้างถึงใน Saisophon, 2009) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนรู้ด้วยตนเองหลากหลายประการ อาทิ ผู้เรียนมีความแรงจูงใจในการเรียนรู้สูงกว่า ความคงทนในสิ่งที่เรียนรู้มากกว่า มีวุฒิภาวะเพิ่มขึ้น มีความรับผิดชอบ สามารถปรับตัวท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงได้ดี เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Plitakul (2018) ที่ชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยพบว่าความพร้อมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองช่วงก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียนมีความแตกต่างทางนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ 1) การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ 2) มโนคติของตนเองในการเป็นผู้เรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ 3) การมีความคิดริเริ่มและอิสระในการเรียนรู้ 4) ความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง 5) ความรักในการเรียนรู้ 6) ความคิดสร้างสรรค์ และ 7) ความสามารถในการใช้ทักษะศึกษาหาความรู้และทักษะการแก้ปัญหา

ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Tepsunathanon and Prasititanyakit (2010) ที่ยังชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนจากการเรียนรู้ด้วยตนเองทั้งในด้านความสามารถริเริ่มเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้านความรักและความต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่ ด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้และมีขั้นตอนเพื่อนำไปสู่เป้าหมาย ด้านความอดทนในการแสวงหาความรู้ ด้านการประเมินผลตนเองได้อย่างถูกต้องยุติธรรม ด้านการมีวินัยในตนเองและนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ด้านความสามารถในการตั้งคำถามเพื่อการนำไปสู่ความรู้ที่ต้องการ ด้านความสามารถในการเลือกทักษะเพื่อการเรียนรู้ และด้านการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมากทุกประเด็น ดังนั้น การเรียนรู้ด้วยตนเองจึงเป็นทักษะที่สำคัญของนิสิตนักศึกษาในยุคปัจจุบันที่กระบวนการพัฒนานักสื่อสารงานวิจัยรุ่นใหม่ในพื้นที่ภาคกลางได้มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาได้มีโอกาสการเรียนรู้ด้วยตนเองที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังตัวอย่างคำกล่าวของนิสิตนักศึกษาที่ว่า “ประโยชน์ที่ได้ คือ 1) นิสิตแต่ละคนได้รับการพัฒนาทักษะการผลิตสื่อเพื่อการสื่อสาร 2) นิสิตได้ร่วมคิดร่วมกันทำงานกลุ่มแบบมีส่วนร่วม 3) ฝึกการทำงานเป็นทีมและแบ่งภาระการทำงาน 4) ได้แนวคิดและพัฒนาทักษะในการออกแบบสื่อ และ 5) นิสิตกล้าแสดงออกในการนำเสนอ” เป็นต้น

สรุปผลการวิจัย

การดำเนินการวิจัยสามารถสรุปโมเดลการพัฒนานักสื่อสารงานวิจัยรุ่นใหม่ในพื้นที่ภาคกลางได้ทั้งสิ้น 5 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์และคัดเลือกหลักสูตร รายวิชา และงานวิจัย โดยการคัดเลือกหลักสูตรสามารถคัดเลือกได้ทั้งหลักสูตรที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการสื่อสารและหลักสูตรที่ไม่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการสื่อสาร ซึ่งแต่ละหลักสูตรมีจุดเด่นและจุดด้อยต่างกัน จากนั้นเป็นขั้นตอนการคัดเลือกรายวิชาที่สามารถคัดเลือกได้ 2 ลักษณะ คือ รายวิชาเดียวที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสื่อ และรายวิชาในลักษณะของการบูรณาการร่วมกันระหว่างรายวิชาด้านการผลิตสื่อเป็นรายวิชาหลักและรายวิชาอื่นๆ เป็นรายวิชาเสริม และการวิเคราะห์และคัดเลือกงานวิจัยที่เป็นได้ทั้งงานวิจัยจากหน่วยงานภายนอกสถาบันและหน่วยงานภายในสถาบันการศึกษา ซึ่งสิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึงคือการเปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาได้มีส่วนร่วมคิดและตัดสินใจเพื่อคัดเลือกงานวิจัยที่ตนเองหรือกลุ่มให้ความสนใจเพื่อเป็นการเสริมพลัง (empowerment) ให้นิสิตนักศึกษามีความรู้สึกอยากทำการสื่อสารงานวิจัยชิ้นนั้นๆ มากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 2 การเติมความรู้และเสริมพลัง เป็นขั้นตอนในการเติมความรู้และเสริมพลังแก่นิสิตนักศึกษา โดยการให้ความรู้และเสริมพลังมีทั้งสิ้น 2 ขั้นตอนย่อย ได้แก่ 1) การเติมความรู้และเสริมพลังผ่านกิจกรรมรายวิชา ที่อาจารย์ผู้สอนประจำวิชาจะดำเนินกิจกรรมในรายวิชาทั้งการเติมความรู้ด้านสื่อและสาร การออกแบบสื่อ การผลิตสื่อ และการประเมินสื่อโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และ 2) การเติมความรู้และเสริมพลังโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นบุคลากรภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญทั้งด้านสื่อและสาร โดยกิจกรรมนี้จะทำให้นิสิตนักศึกษาได้รับความรู้และมุมมองใหม่ๆ อีกทั้งยังเป็นการเสริมแรงจากบุคคลภายนอกที่ให้ข้อเสนอแนะต่อผลงาน

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้สื่อ เป็นขั้นตอนการนำสื่อในการเผยแพร่งานวิจัยไปทำการทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายเพื่อรับฟังข้อเสนอแนะจากกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งนิสิตนักศึกษาและอาจารย์ผู้สอนประจำวิชาควรมีส่วนร่วมในการออกแบบวิธีการทดลองใช้สื่อและวิธีการทำแบบประเมินและรับฟังความคิดเห็น

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงสื่อ เป็นขั้นตอนการนำสื่อไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของกลุ่มเป้าหมายให้ได้สื่อฉบับสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 5 การเผยแพร่สู่สาธารณะ เป็นขั้นตอนการนำสื่อฉบับสมบูรณ์ไปเผยแพร่ผ่านช่องทางการสื่อสารต่างๆ ที่ทำให้บัณฑิตนักศึกษารู้สึกภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง และเป็นแรงบันดาลใจในการสื่อสารงานวิจัยต่อไปในอนาคต

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ต้องได้รับความรู้เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนานักสื่อสารงานวิจัยรุ่นใหม่ ที่หน่วยงานด้านการวิจัยทั้งในระดับสถาบัน และระดับชาติสามารถนำไปบูรณาการความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาเพื่อเชื่อมโยงกิจกรรมการเรียนการสอนของรายวิชา กับงานวิจัยของหน่วยงานเพื่อนำไปสู่การพัฒนานักสื่อสารงานวิจัยรุ่นใหม่
2. ได้แนวทางในการเผยแพร่ผลงานวิจัยผ่านนักสื่อสารงานวิจัยรุ่นใหม่ที่เน้นกลยุทธ์ด้านสารและสื่อ ซึ่งหน่วยงานด้านการวิจัยทั้งในระดับสถาบันและระดับชาติสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยแก่กลุ่มคนรุ่นใหม่ได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

โมเดลการพัฒนานักสื่อสารงานวิจัยรุ่นใหม่ในพื้นที่ภาคกลางสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนานักสื่อสารงานวิจัยในรูปแบบต่างๆ ทั้งในสถาบันการศึกษาหรือองค์กรผู้จัดสรรทุนการวิจัยเพื่อให้เกิดการเผยแพร่ผลงานวิจัยสู่สาธารณะ อาทิ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) สามารถทำความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษา เพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาให้เป็นนักสื่อสารงานวิจัยรุ่นใหม่ หรือสถาบันวิจัยภายในสถาบันอุดมศึกษาสามารถเชื่อมโยงกับรายวิชาเพื่อพัฒนานักสื่อสารงานวิจัยรุ่นใหม่ของสถาบัน หรืออาจารย์ผู้สอนประจำรายวิชาเชื่อมประสานกิจกรรมของรายวิชา กับหน่วยงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกสถาบัน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยในอนาคตควรศึกษาและถอดบทเรียนโมเดลการพัฒนานักสื่อสารงานวิจัยรุ่นใหม่ในภูมิภาคอื่นๆ ทั่วประเทศ และการวิจัยการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนของรายวิชาด้านการผลิตสื่อร่วมกับรายวิชาอื่นๆ หรือหน่วยงานอื่นๆ เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์งานวิจัยในวงกว้างมากขึ้น

ข้อจำกัดการวิจัย

โมเดลการพัฒนานักสื่อสารงานวิจัยรุ่นใหม่เป็นการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ภาคกลางซึ่งมีลักษณะเฉพาะพื้นที่ ที่เมื่อนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่นๆ ควรมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ อาทิ การพัฒนานักสื่อสารงานวิจัยรุ่นใหม่ในภาคเหนือกระบวนการในการคัดเลือกสารอาจจะเป็นการเลือกเนื้อหางานวิจัยที่เหมาะสมกับบริบทและกลุ่มเป้าหมาย ในพื้นที่ภาคเหนือเพื่อให้เกิดการสื่อสารที่เป็นประโยชน์มากขึ้น เป็นต้น

References

- Adchariyakul, N. and Pitpreecha, R. (2001). *Sū nai kānsūsān [Media of Communication]*. Nonthaburi : Sukhothai Thammathirat Open University.
- Akraudom, A., et al. (2018). *Khrōngkān kān songsoēm kānraprū ngānwichai 'āhān phān sū 'in fokrāfik [Awareness Enhancement of Dietary Research through infographics]*. Bangkok : The Thailand Research Fund.
- Charoenchotithum, A., et al. (2017). *Khrōngkān kān prakuāt kānsāng san sū mai phūā phāēiphraē ngānwichai sū khon run mai [New Media Creative Contest for Disseminating Research to the New Generation]*. Research Paper. Bangkok : Thailand Research Fund.
- Charoenchotithum, A., et al. (2019). *Kān phāēiphraē ngānwichai phān nawattakam kānphatthana naksūsān ngānwichai thōngthin [Research Dissemination Through Innovation Process For Development Local Communicator]*. Research Paper. Bangkok : Thailand Research Fund.
- Department of Mental Health. (2000). *Khūmū khwām chalaē thāng 'ārom [The Handbook of Emotional Intelligence]*. Bangkok : The Agricultural Co-operative Federation of Thailand, Ltd.

- Hart, R. A. (1992). *Children's Participation from Tokenism to Citizenship*. Floreence : UNICEF International Child Development Centre.
- Hinwiman, S. (2017). *Kānchai prayōt chāk ngānwichai duāi khruāngmū kānsūsān : kānphatthanā klum khon [Research Utility with Communication Tools : Human Group Development]*. Bangkok : Yin Yang Printing Limited Partnership.
- Jenjad, R. et al. (2019). *Krabuānkān phatthanā naksūsān ngānwichai thoṅgthin phūā phōēiphraē ngānwichai [Development of Local Communicators for Disseminating the Research Work]*. *Journal of Journalism*. 12(3),205-250.
- Kaewthep, K. and Louiyapong, K. (2017). *Kānchai prayōt chāk ngānwichai duāi khruāngmū kānsūsān : nāōkhīt lāe bot sangkhrō [Research Utility with Communication Tools : Theory and Synthesis]*. Bangkok : Yin Yang Printing Limited Partnership.
- Kamsrichan, W. (2011). *Phalang khwām rū chāk kānwichai bāep PAR [Knowledge is Power from Participatory Action Research]*. Bangkok : P.A. LIVING CO., LTD.
- Khanthwech, S. (2018). *Kānrīanrū duāi ton 'ēng [Self-directed learning]*. Retrieved August 2020, from <http://www.ops.moe.go.th>.
- Komonmarn, C., et al. (2019). *Rāingān kānsuksā kān songsoēm hai thoṅgthin sanapsanun saphā dek lāe yaowachon lāe klum dek lāe yaowachon riroēm tham kitchakam sāngsan lāe kākhai panhā nai chumchon sangkhom khōng ton 'ēng [Studying and Developing Suggestions for Supporting Local Governmental Promotion of Child and Youth Councils and Groups to Encourage Creative Activity for Solving Community and Social Problems]*. Bangkok : Department of Children and Youth and Thai Health Promotion Foundation.
- Kumnoonwat, D., et al. (2008). *Bot sangkhrō rāingān wichai kānsūsān phūā kān plianplāeng sangkhom [Synthesis: Communication for Social Change]*. Bangkok : Saha Patana Paisarn Limited Partnership.
- Natakuatoong, O. (2002). *Sutyōt phatthanakān rīan kānsōn [Differentiated Instructional Strategies]*. Bangkok : Expernetbooks.
- Nipanon, S. (2017). *Konlayut kānsūsān lāe kānboṛihān praden phūā phlak dan nayōbāi rabop sukkhaphāp mātrathān diēo [Communication and Issue Management Strategies in Advocating the Single Standard Health System Policy]*. *Siam Communication Review*. 16(21),157-170.
- Office of the Higher Education Commission. (2019). *Thānkhōmūn thi tang sathāban 'ūdomsuksā [Database of higher education institutions]*. Retrieved January 2020, from <http://www.mua.go.th>.
- Panyasit, U. and Chatruprachewin, C. (2018). *Rūpbāep kān soēm phalang phūā kānboṛihān rabop kāndulāe chuāilūā nakriān rōngriān matthayommasuksā sangkat kangā nakha na kamkānkān suksākhān phūnthān [The Empowerment Model for Administering a Student Support System of High Schools under the Office of the Basic Education Commission]*. *Humanities and Social Sciences Journal of Pibulsongkram Rajabhat University*. 12(2),531-546.
- Plitakul, P. (2018). *Kānsuksā khwām phrōm kānrīanrū duāi kānnō ton 'ēng khōng naksuksā sakhā kān sadāeng dontri khana duriyāngkhasāt Mahāwitthayalai Sinlapakōn [A Study of Self-directed Learning Readiness in Music Performance Students, Faculty of Music, Silpakorn University]*. *The National Conference on Education for Learning Development 2018*. Bangkok : Suan Sunandha Rajabhat University.
- Prakobpol, R. (1997). *Ongprakōp lāe krabuānkān khōng kānsūsān [Elements and Process of Communication]*. Nonthaburi : Sukhothai Thammathirat Open University.

- Roonkaseam, N. (2018). Kārabuñ nā kānkañ rīan kānsōṅ kap kānsūsān phūa chai prayōt ngānwichai : som 'ōmōdēn [The Integrated Teaching and Communication for Research Utilizing: The "Pomelo Model"]. *Area Based Development Research Journal*. 10(3),200-213.
- Saengdougkhe, J. (2020). Phonlap kānsāng naksūsān chumchon thōṅgthin phūa soēmsāng chitsamnuk dān kān 'anurak sapphayakōṅ pāchāilēn tambon huā khao 'amphōē singhā 'nakhōṅ chāngwat Songkhla [Output of Smart Communicators Training Process for The Mangrove Forest Reservation Awareness Raising in Hua Khao, Singhanakorn District, Songkhla Province]. *Journal of Journalism*. 13(3),40-83.
- Saisophon, R. (2009). *Kānrīanrū duāi ton 'ēng [Self-Directed Learning]*. *Concept Paper for practical of NFE (NFE Handbook)*. Bangkok : Office of the Non-Formal and Informal Education.
- Supadhiloke, B. (2015). Næōkhīt læ thritsadi kānsūsān phūa kānphatthanā [Concepts and theories of communication for development]. *Communication and Development*. Nonthaburi : Sukhothai Thammathirat Open University.
- Tepsumathanon, P. and Prasititanyakit, S. (2010). *Kānrīanrū duāi kānnam ton 'ēng khōṅ naksuksā phāk wicha phūnthān kānsuksā Khana Suksāsāt Mahāwitthayalai Rāmkhamhāng [Self-directed learning of the Department of Educational Foundation Students, Faculty of Education at Ramkhamhaeng University]*. Bangkok : Ramkhamhaeng University.
- Wanthanang, K. (2019). Kān soēmsāng phalang 'amnāt khōṅ yaowachon tō kān 'anurak læng thōṅgthiēo mōṛadok lōk thāng watthanatham : kōṛanī suksā 'utthayān prawattisāt Phra Nakhōṅ Sī 'Ayutthayā [Youth Empowerment towards the Conservation of Culture World Heritage Tourist Attraction : A Case Study of Ayutthaya Historical Park]. *Rajabhat Rambhai Barni Research Journal*. 13(3),34-42.